

Asia: VN/36693/2023

Lausuntopyyntö Suomen kyberturvallisuusstrategiasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintävirasto on osallistunut strategialuonnoksen laatimiseen tukemalla valmisteluvaiheessa liikenne- ja viestintäministeriön työtä. Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausunnossaan seuraavaa.

Kansallinen salausteknologiakyvykkyys

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa linjataan, että Suomi hankkii itselleen kansainvälisiä tietoturvahyväksyntöjä myöntävän maan aseman EU:ssa (ns. AQUA-status). Tavoitteen saavuttaminen edellyttää teknologisten kyvykkyysien ja osaamisen kehittämistä kansallisesti.

Liikenne- ja viestintävirasto näkee, että salausteknologiat ja niihin liittyvät kyvykkyudet ovat erittäin keskeisiä kansallisen turvallisuuden takaamiseksi. Ne varmistavat huoltovarmuuden ja omavaraisuuden sekä vahvistavat Suomen asemaa luotettavana ja kykenevänä yhteistyökumppanina esimerkiksi EU- ja Nato-maiden keskuudessa.

Virasto toteaa, että kansallinen salausteknologiakyvykkyys on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden kannalta. Ilman riittävää salausteknologiakyvykkyyttä kansallisen turvallisuuden kannalta kriittiset järjestelmät ja tiedot voivat vaarantua tai joutua alttiiksi vihamieliselle toiminnalle.

Kansallinen salausteknologioita koskeva osaamispohja ja kyvykkyudet luovat mahdollisuuksia innovaatioille ja yritystoiminnalle. Lisäksi ne ovat olennaisia kaikkien sektorien tietopääoman turvaamiseksi ja Suomen kilpailukyvyyn varmistamiseksi.

Liikenne- ja viestintävirastolla on pitkä kokemus salaustuotteiden hyväksyntätoiminnasta (Crypto Approval Authority, CAA) ja salaustuotteiden turvallisuutta koskeva yhteistyö Puolustusvoimien

kanssa on tiivistä. AQUA-statusen saavuttaminen edellyttää Liikenne- ja viestintäviraston arviointikyvykkyyksien syvää kehittämistä, resursointia ja toimivaa salaustuote-ekosysteemiä ja kansainvälistä yhteistyötä.

Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että kansallisia salaustuotekyvykkyyksien kehittämistä voidaan tukea salaustuotearviointeja koskevalla sääntelykehikolla, joka tarjoaa ennakoitavuutta ja tukee yrityksiä investointipäätöksissä. Salaustuote-ekosysteemin toiminnan kannalta on tärkeää, että viranomaiset antavat valmistajien käyttöön tietoa salaustuotteiden käyttötarpeista ja turvallisuutta koskevista reunaehdoista.

Salausteknologiakyvykkyyden kehittäminen juuri nyt on tärkeää, koska pysyvästi muuttunut turvallisuusympäristö ja geopoliittinen kilpailu yhdessä kvanttiteknologioiden kehittymisen kanssa asettavat uusia haasteita nykyisille kansallisille salauskyvykkyyksille. Siksi salausteknologioiden kehittäminen on olennainen osa kansallista kvanttiteknologioiden kehittämisstrategiaa.

Kansainvälinen salausteknologioita koskeva viranomaisyhteistyö perustuu vastavuoroisuuteen. Ilman omaa salausteknologiakyvykkyyttä Suomi ei voi täysimääräisesti osallistua Suomen kansallista turvallisuutta tukevaan salausteknologioita koskevaan kansainväliseen yhteistyöhön ja suomalaisten yritysten edellytykset saada tuotteilleen kansainvälisiä hyväksyntöjä ovat heikkommat.

Havainnointikyvyn jatkuva kehittäminen välttämätöntä

Ajankohtainen tilanneymmärrys suomalaiseen yhteiskuntaan kohdistuvista kyberuhkista edellyttää jatkuvaa ja kattavaa kykyä havainnoida suomalaiseen kybertoimintaympäristöön kohdistuvia kyberuhkia. Erityisen merkittävää on saada tietoa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin vaikuttavista uhkista. Tämä edellyttää, että havainnointikykyä kehitetään vastaamaan muuttuvaa teknologiaympäristöä. Tällä hetkellä havainnointia tehdään erityisesti Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämällä Havaro-palvelulla, jonka piirissä on niin yksityisen kuin julkisen sektorin organisaatioita.

Palvelun kustannukset katetaan tällä hetkellä asiakasrahoitteisesti sekä Huoltovarmuuskeskuksen erillisrahoituksella. Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että erityisesti turvallisuusympäristön muutoksesta johtuen Havaro on yleishyödyllinen, valtion ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvallisuuteen keskeisellä tavalla liittyvä palvelu, jonka ylläpito ja kehittäminen tulisi olla valtion budjettirahoituksen piirissä. Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että asia tulisi huomioida riittävällä tavalla niin kyberturvallisuusstrategiassa, kuin sen perusteella tehtävässä toimeenpanosuunnitelmassa. Havainnointikyvyn tulee myös elää teknologisen kehittymisen mukana. Tämä vaatii palvelun jatkuvaa kehittämistä ja muuttamista vastaamaan muuttuvaan uhkaan.

Harjoitustoiminta on merkittävä osa varautumista

Kyberharjoitustoiminnalla rakennetaan koko yhteiskunnan vahvaa kyberresilienssiä. Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että kansallisen kyberturvallisuuden kehittämiseksi on tärkeää, että kyberharjoitteluun tarkoitettuja ympäristöjä, toimintatapoja ja verkostoja kehitetään edelleen. Yhteiskunnallisen vaikutuksen lisäämiseksi on tärkeää kehittää erityisesti eri toimialojen ja hallinnonalojen välistä harjoittelua ja harjoittelun oppien viemistä käytäntöön.

Valtion viranomaiset järjestävät ja tukevat useita kansallisia kyberharjoituksia. On tärkeää, että eri toimijoiden välistä koordinaatiota kehitetään yhteisen tilannekuvan, oppien jakamisen sekä harjoituskäytänteiden yhteensovittamiseksi.

Viranomaisten keskinäinen tiedonvaihto ja tilannekuva

Strategialuonnoksessa tuodaan esille vuoden 2023 selvityksessä viranomaisten toimintaedellytyksistä kyberturvallisuudessa havaittuja kehitystarpeita viranomaisten keskinäisestä tiedonvaihdosta ja tilannekuvasta. Tilannekuvan osalta kyberturvallisuuden ennakointia ja yhteistä ymmärrystä tulevaisuudesta tulee kehittää. Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että kehitystarpeet sekä näiden pohjalta esitetyt toimenpidetarpeet ovat edelleen tärkeitä ja kehitystarpeita tulisi edistää pikaisessa aikataulussa.

Ilman riittäviä resursseja ja rahoitusta kyberturvallisuusstrategia ja toimenpideohjelma eivät ole uskottavia

Kyberturvallisuusstrategian mukaisten toimenpiteiden toteuttamiseen ei ole varattu riittävää rahoitusta. Virasto pitää tärkeänä, että kyberturvallisuuteen liittyvien toimenpiteiden rahoitus vastaa muuttuvaa toimintaympäristöä sekä strategialuonnoksessa esitettyjen toimenpiteiden edellyttämää tasoa. Mikäli rahoitustaso pysyy muuttumattomana, virasto katsoo, että strategian pohjalta toteutettavien toimenpiteiden valintaan ja priorisointiin tulee kohdistaa erityistä huomiota. Muutoin riskinä on, että esitettyjä tavoitteita ei ole resurssisyistä johtuen mahdollista saavuttaa. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää lisäksi siihen, miten tavoitteiden saavuttamiseksi tehtävät toimenpiteet tunnistetaan ja resursoidaan ja miten niitä seurataan tulevan toimeenpanosuunnitelman ja vastuuviranomaisten toimesta

Karlamaa Kirsi
Traficom